

Pražské povstání

To psal se tenkrát květen pátý,
když národ k boji znovu vstal,
by s prokletými katy
za všechny hrůzy zúčtoval.

Zahřměly pušky, kulomety,
padali mrtví, ranění,
přísahu šeptaly jejich rety
v tom velkém svatém nadšení.

Čtyři dny a čtyři noci
trval boj ten zoufalý,
než o pomoc do eteru
vysílačky volaly.

Zas rozkvetly pražské stráně,
šeřík zavoněl,
když k první města bráně
dorazily hlavně jejich děl.

Mnohý z nich už nevrátil se
ve svou rodnou zem.
Svobodu nám vykoupili
vlastním životem.

Za Lidice, za Ležáky,
za žaláře, koncentráky,
za mrtvých mužů i žen řad
– tak znělo z pražských barikád.

Raději padnout v krutém boji,
než v porobě dále žít,
osvobodit zemi svoji,
třeba zemřít – ne však ustoupit!

Hlas ten v dáli uslyšela
až v ulicích Berlína
armáda, co bojovala
za ideje Lenina.

Přišli cestou unaveni,
ve větru vlál jejich hlas,
v těžkých bojích zoceleni
dojeli k nám právě včas.

V paměti my zachovejme
všechny dnů těch obětí,
ať je naše vděčná láska
a přátelství posvěť.

Věčně živý odkaz Vítězného května 1945

V historickém období života naší země, od slavných květnových dnů roku 1945, uplynulo již 28 let.

Dnes si 9. květen 1945 připomínáme jako triumf ozbrojených sil Sovětského svazu. Současně je tento den naším největším svátkem a dnem vítězství nad fašismem.

Zápas a hrdinství generací v poválečné době ukázaly, jaké správné místo světil Košický vládní program národním výborům, které za 28 let své existence sehrály mimořádně pozitivní úlohu.

Národní výbory zvládly politickou a organizační úlohu ve všech oblastech našeho života. Rovněž v krizovém období života naší země odrazily nápor pravicových a kontrarevolučních sil a po nástupu nového vedení Komunistické strany Československa a státu přispěly ke konsolidaci společnosti.

Městský národní výbor ve Smiřicích za plného pochopení všech občanů plní náročné úkoly volebního programu Národní fronty. Hned na jaře letošního roku bylo za účinné pomoci občanů a závodů započato s výstavbou chodníků, úpravou parku, přípravou stavenišť, výstavbou kanalizace, soustředěného sběru odpadových surovin a jinými pracemi.

Poprvé po několikaleté přestávce je ve Smiřicích obnovena tradice Májových oslav v našem městě za spoluúčasti 18 spádových obcí obvodu.

Proto se Městský národní výbor obrací na všechny spoluobčany s výzvou k účasti na oslavách 1. května – Svátku práce, které budou zahájeny v pondělí, dne 30. dubna 1973 lampiónovým průvodem a Vátrou míru. V úterý dne 1. května manifestačním průvodem městem dokumentujeme úsilí za další pracovní výsledky a rozkvět socialistické společnosti.

V úterý 8. května 1973 po slavnostním zasedání položíme věnce k Památníku osvobození a pamětním deskám občanů, kteří položili své životy v období 2. světové války.

Oslavme společně slavné Májové dny splněním všech úkolů pro pokojný život nás všech a šťastnou socialistickou budoucnost!

Josef Liška, tajemník MěNV

**Městský výbor Komunistické strany Československa, Městský výbor Národní fronty
a Městský národní výbor ve Smiřicích**

za spoluúčasti obcí Benátky, Černožice, Habřina, Holohlavy, Hoříněves, Jeřičky, Lejšovka, Račice,
Rodov, Sendražice, Skalice, Smržov, Trotina a Žíževes

pořádají

Májové oslavy ve Smiřicích

s následujícím programem:

Pondělí 30. dubna 1973	19.00	Lampiónový průvod městem
	20.00	Vatra míru na malém sportovním stadionu Koncert dechové hudby ZK Velkovýkrmen Smiřice
Úterý 1. května 1973	7.30	Budíček
	8.30	Nástup a řazení průvodu v prostoru u nádraží
	9.30	Májový průvod městem s alegorickými vozy
	10.00	Slavnostní projev zástupce OV NF na malém stadionu
	10.30–13.00	Slavnostní otevření pamětní síně Vystoupení Loutkové scény ZV Velkovýkrmen Střelnice Svazarmu Sportovní hry – seskok parašutistů na velkém stadionu Koncert harmonikářů
	19.00	Májová veselice ve Dvoraně

V Májovém průvodu vystoupí velký dechový soubor a taneční orchestr za řízení s. E. Bělíny.

Úterý 8. května 1973	17.00	Slavnostní shromáždění občanů k 28. výročí osvobození vlasti Sovětskou armádou (ve Dvoraně)
	18.00	Pokládání věnců k Památníku osvobození a k pamětním deskám

Májová komise zve všechny občany k účasti na oslavách 1. máje ve Smiřicích.

Městský národní výbor ve Smiřicích

Za Smiřice ještě krásnější

verš s. J. Lukáška, pracovníka MěNV

Do ranních mlh zas město vstává
a slunce svítí v zeleň trávníků,
ta smiřická srdce pro krásu jsou žhavá,
je upravila vedle chodníků.

Žel že ne všichni ku té lásce
se stejnou láskou lnou,
zelenou travu šlapou
zasetou rukou mozolnou.

Přes to vše chceme věřit,
že i oni jednou budou myslí jasnější,
a pak ve společném s námi šiku
půjdou

Za Smiřice krásnější.

Poznámka Městského národního výboru:

Trefným veršem chceme věřit, že nově upravené zelené pásy se stanou skutečnou ozdobou města a dobrou vizitkou našich občanů.

Děkujeme za pochopení.

Životní prostředí

Životním prostředím nazýváme všechno to, co nás obklopuje a na nás bezprostředně působí. Je to vnější hmotné prostředí – hmotný svět v tom rozsahu, ve kterém působí určitým způsobem na člověka.

Životní prostředí lze třídit:

- a) podle věcných složek vnějšího světa (město, sídliště, ovzduší, příroda)
- b) podle způsobu vzniku na přirozené (přírodní) a kultivované (umělé)
- c) podle druhu činností na pracovní, rekreační, obytné

Jaký význam má životní prostředí?

Lidstvu se podařilo v posledních desetiletích prudce rozvinout produktivní síly. Jsme svědky stálého zlepšování životních podmínek a růstu životní úrovně. Za této situace se mnohdy stáváme oběťmi toho, co ve svém prostředí vytváříme – oběťmi negativních důsledků tohoto civilizačního procesu. Jednoduše řečeno – pokud by lidstvo nezměnilo způsob života, pak je schopno přivodit si vlastní zkázu (spad kyseliny sírové, nečistoty v řekách a v ovzduší).

Význam životního prostředí je kulturní, ekonomický i ideologický. Všechny účinky mají rovněž dosah i politický.

Uvědomme si, že na každého z nás působí rozdílné podmínky. Mnohdy pracujeme v prostředí hlučném, tmavém, nevytopeném a hygienicky nevybaveném. Po práci využijeme cestou domů vhodného a krátkého spojení, nebo se prodíráme přes celé město více než hodinu. Věci nakoupíme v nákupním středisku blízko bydliště nebo sháníme věci v roztroušených krámech daleko od bydliště a s čekáním. Večer sedíme v prostorném, vzdušném a hezkém kině nebo se dusíme a potíme v nevětraném sále. Cestou domů se procházíme v čistých ulicích a vnímáme jejich architekturu nebo stěží doklopýtáme domů rozkopanými a neosvětlenými ulicemi, lemovanými ošklivými činžáky. Vykoupeme se a lehneme si v pokoji s oknem do parku nebo se umyjeme v umyvadle a spíme v pokoji u železniční trati. Nu a ráno opět jdeme do práce...

Jak se potom díváme na svět, jak jsme spokojeni se svým životem, co si myslíme o lidech a společnosti?

Na uvedeném příkladě je možno dokázat, že změnou prostředí se mění i jeho účinky na člověka. Prostedím je možno ovlivňovat lidi, jejich tělesné i duševní síly, jejich vnitřní osobní životní podmínky, jejich osobnost. Životním prostředím lze cílevědomě ovlivnit rozvoj lidí a tím i celé společnosti. Rozvoj osobnosti lidí je dán kulturní úrovní vlivů životního prostředí. V tom tkví tedy kulturní význam.

Ekonomický význam spočívá v tom, že výsledky ekonomických činností lidí jsou ovlivňovány tělesným i duševním stavem lidí, kteří tuto činnost provádějí nebo ji řídí.

Ideový význam životního prostředí spočívá v tom, co lidi prožívají, jde o jejich poznatky a soudy. Podle stavu a úrovně prostředí lidé usuzují o dobré či špatné funkci společnosti.

Proto je péče o kulturní úroveň životního prostředí veřejnou a celospolečenskou potřebou.

Problémy životního prostředí přinášejí bez hlubšího pochopení podstaty věcí i nebezpečí módního a heslovitého přístupu ve smyslu jednorázové kampaně.

Toto nebezpečí je třeba odstranit nastoupením cesty trvalého procesu tvorby životního prostředí a péče o něj.

Činnost související s péčí, obnovou a tvorbou životního prostředí je složitá a nutno k ní přistupovat záměrně s předvídavostí a koordinovaností našeho počínání.

Ing. Vl. Hájek, poslanec MěNV Smiřice

Zvyky a pověry v okolí Smiřic (II.)

Mnoho lidových obyčejů se pojí k citovému vztahu dvou lidí. Protože v době, kdy tyto obyčeje vznikly, byl tanec a muzika velkou společenskou událostí, konanou pouze o masopustu a pouti, dožínkách a posvícení, někdy též příležitostně při svatbách, pojí se k tanci i řada pověr.

Chlapec, který u sebe nosil snítku rozmarýny, u muziky hodně tancoval a líbil se děvčatům. Nosilo-li děvče u sebe kořínky veroniky, má štěstí na tanec i na ženichy, vzalo-li si kořínek laskavce, brzy se vdalo.

Hospodář, který o posledním masopustu hodně tancoval a vysoko skákal, měl zaručeně bohatý a vysoký len; ten, který při tanci upadl, měl len ležatý. Ten hospodář, který tancoval mnoho o posvícení, měl velké zelené hlavy.

Protože tanec byl příležitostí k navázání známosti, často po něm následovala láska. Ta však nebývala určujícím faktorem pro možnost uzavření sňatku. Daleko větší úlohu zde hrála vůle rodičů a majetkové poměry zamilovaných. V minulých dobách, kdy osamělá žena byla předmětem posměchu a často i nedůvěry a objektem podezřelým z čarodějnictví, byl sňatek východiskem, často přivolávaným i pomocí různých pověr a kouzel.

Otřel-li se hoch zástěrkou některého děvčete, musil za ní chodit. Pokud chtělo děvče mít milence, zašpendlilo si tkanice u sukně. Když děvče zašilo chlapci do kabátu jetelový čtyřlístek, musil za ní chlapec chodit.

Dozvěděla-li se dívka, že kdosi ovdověl a chtěla vdovce za manžela, musila si okamžitě sednout na vochli. Když se děvčeti vzadu obracela sukně, zájmal se o ni vdovec. Když se děvče posadilo před zrcadlo, mělo zaručeno, že se po sedm let nevdá. Vymetá-li děvče večer světnici, vymetá si nápadníky a peníze. Umáchá-li se děvče při praní, dostane muže opilce.

Vždy člověka zajímala budoucnost, zejména mladé děvče bylo zvědavé na svého budoucího životního druha. Proto se chtělo dozvědět pomocí různých kouzel, kdo to bude. Proto chodila děvčata trhat před sv. Janem Křtitelem devatero kvítí, od každého druhu tři kvítka, a dělala z nich věneček, který si vkládala v noci pod hlavu. Ten, o kterém se jim zdálo, se stane jejich manželem.

Na Štědrý večer tloukly dívky na plot a říkaly: „Tluču, tluču tes, odkud milej přijde, ať zaštekne pes.“ Věřily, že ze stavení, kde zašteká pes, bude jejich budoucí manžel. Také děvčata drhla večer škopek na záspi a ten, který z chlapců šel okolo po vyjití první hvězdičky, jim byl souzen.

Zvyky a pověry v okolí Smiřic (III.)

Po lásce následovaly námluvy a svatba, obojí též obklopené řadou pranostik a pověr.

Námluvy a dohoda o možnosti svatby byly kdysi velmi vážným společenským výkonem, jehož cílem zpravidla nebylo v první řadě uspokojení citového vztahu, ale ryze ekonomická kalkulace. Bylo bráněno drobení usedlostí a polností, v řadě případů byly spojovány majetky, ohled byl brán na velikost výměnku apod. Tento stav však nebyl charakteristický pouze pro vesnici. I město mělo své kastovní rozdíly, zejména majetkové, ale bylo je snáze možno obejít než na venkově, kde ke všemu ještě bylo nutno brát v úvahu nevolnictví, různá panská povolení, dávky a práva, která možnost sňatku z lásky značně omezovala.

Zde v okolí musela ihned po hostině při námluvách nevěsta umýt nádobí a zamést světnici, aby z námluv nesešlo.

Po námluvách zpravidla byla konána svatba. Ta též měla svůj řád a svoje pověry. Nebylo dobře konat svatbu na bláznivé dny masopustní, jinak manželé bláznili a od sebe utíkali. Též květen nebyl vhodný měsíc, protože „svatba v máji – volá máry“. Obřad svatební byl provázen mnoha tradičními zvyky, ze kterých se některé zachovaly do dnešní doby, i když jejich původ třeba není dávno znám. Ve svatební den vyhlížela nevěsta ženicha ze skrytého místa, jen aby jej spatřila dříve než on ji, aby pak nemusela muže poslouchat a bát se jej.

Do střevice dostávala nevěsta peníz, aby měla vždy peníze a dobře se jí vedlo. Pršelo-li na svatebčany při cestě do kostela, padalo jim štěstí. Setkání s dítětem, vezeným ke křtu nebo od křtu, věštilo hodně dětí v rodině. Zlé bylo zaslechnout při cestě do kostela umíráček, to se novomanželům vedlo špatně a brzy z nich někdo zemřel. I svíce v kostele věstily budoucnost. Zhasla-li svíce na straně ženichově, tedy zemře on dříve než jeho žena a naopak. Obejití oltáře při svatbě bylo provázeno snahou nevěsty šlápnout ženichovi na nohu nebo jej udeřit do zad, aby jako manželka nad ním vládla. Na prahu domova při cestě z kostela ukrojila nevěsta krajíček chleba, aby o něj nikdy neměla nouzi. Ráno po svatbě se snažila nevěsta vždy ležet déle než manžel, aby nemusela celý život dříve vstávat. Domů k rodičům nesměla týden po svatbě jít, aby pak svému muži neutíkala. Důležité také bylo, aby schovala dobře svůj svatební věneček. Ztratila-li jej, byly v domě hádky.

Lomenice dosud žijí

Na lomenicích staročeských chalup, pokud se ještě zachovaly, můžeme číst stejné nebo podobné nápisy tomuto: „Léta Páně 1838 na den sv. Jakuba vyzdvížena jest lomenice tato s pomocí Boží Matějem Brahou mistrem tesařem.“

Víc jak po celém století na stavbě dvanácti rodinných domků ve Smiřicích v ulicích Ohrady II se opět zdvihají lomenice, které ani po tak dlouhé době nemíní ustoupit tomuto století plochých střech a železobetonu. Pravda, moderní technologie staveb upustila od té pomoci Boží a zdvihá je pomocí autojeřábu, ale jsou právě tak dřevěné, aspoň z venku, jak ty prastaré z minulého a předminulého století. Neuvidíme na nich už kabřinec, někde nazývaný kukla nebo kabelka, jejich vrchol není zakončen dřevěnou makovičkou, které se také říkávalo vrzátko, ani nejsou zdobeny těmi typickými, překrásně řezanými krajkami a prořezávanými srdéčky, hvězdičkami nebo ptáčky. Náhradou za tuto zašlou slávu tesařského umění jsou pod těmito lomenicemi roku 1972 místo roubených sednic, jizeb a komor s nízkými trámovými stropy, natíranými hovězí krví, moderní vzdušné bytové jednotky, smontované z lehkých obvodových, vnitřních a stropních panelů na předem připravené zděné spodní stavbě – suterénu. Zkratkou se těmto moderním domkům s lomenicemi, dodávaným a montovaným n. p. Rudné doly Jeseník, říká rodinný dům OKAL.

Domek má zastavěnou plochu 117 m². V suterénu, vyzděném z cihelných tvárnic TCDM a zastropeném železobetonovými stropními panely, je umístěna prádelna, potravinový sklep, sklep na palivo, kotelná ústředního topení, garáž, chodba a schodiště do přízemí. Přízemí má užitkovou plochu celkem 101,14 m² a obsahuje obývací pokoj (24,97 m²), jídelní kout (4,71 m²), kuchyň (8,36 m²), ložnici (17,71 m²), dva dětské pokoje (14,26 a 9,69 m²), dále předsíň, koupelnu, WC, schodiště do podkroví a zádveří. Čísla uvedená v závorkách značí podlahové plochy příslušných místností. V podkroví je možno dodatečně zřídit předsíň, koupelnu s WC a další dva pokoje. Dodávka vrchní stavby je včetně vnitřního vybavení kuchyně moderní kuchyňskou linkou

a elektrickým sporákem, odsavačem par a chladničkou a zařízení koupelny a WC zařizovacími předměty hezkých moderních tvarů. Podlahy jsou kryty textilními krytinami, na stěnách jsou tapety, latexové nátěry a keramické obkladačky, pouze stěny suterénu mají tradiční omítky. Vytápění domku je ústřední teplovodní s kotlíkem na tuhá paliva. Do kuchyně, koupelny, prádelny a WC je proveden rozvod studené a teplé vody. Každý domek má vlastní oplocenou parcelu se zahrádkou.

V porovnání s tradiční zděnou výstavbou získávají Velkovýkrmny pro své zaměstnance ve velmi krátkém termínu a s podstatnou úsporou vlastních pracovních sil pod lomenicemi těchto domků dvanáct bytových jednotek s vysokou úrovní bydlení. Bez dlouhých ekonomických úvah obecně platí, že čas a uspořené pracovní síly jsou také velké peníze a to budiž odpovědí těm, kteří se ptají, jak moc jsou tyto domky drahé.

Kdyby na tyto lomenice roku 1972 holohlavský Jarka Štefan, který se o jejich vyzdvižení se svou zednickou partou zasloužil, umístil nápis „Neškod' oheň domu tomu, postavil jsem – nevím komu“, tak jak to dělávali ti staří mistři, jejichž kosti už dávno zpráchnivěly, pak by se určitě nemýlil.

Jestliže těmto domkům nezkrátí věk oheň nebo jiná pohroma, pak nás všechny určitě přežijí a ty, kteří v nich budou ještě bydlet, my už nepoznáme.

Miroslav Jandík, stavitel